

Marzena Kacprzak, Anna Stępniewska

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

**POLSKO-NIEMIECKIE STOSUNKI GOSPODARCZE
NA PRZYKŁADZIE KRAJÓW ZWIĄZKOWYCH**

*POLISH-GERMAN RELATIONS ON THE EXAMPLE OF GERMAN
REGIONS*

Słowa kluczowe: Unia Europejska, współpraca gospodarcza, handel zagraniczny, inwestycje, rozwój gospodarczy

Key words: the European Union, economic cooperation, foreign trade, investments, economic development

Synopsis. Członkostwo Polski w wielu organizacjach międzynarodowych jak np. OECD jest szansą dla utrzymania sprawnego systemu stosunków gospodarczych z innymi krajami. Położenie Niemiec w środku Europy sprzyja rozwojowi polsko-niemieckich stosunków gospodarczych, które nabrały nowego wymiaru po wejściu do UE. Przedsiębiorstwa obu krajów zaczęły konkurować ze sobą, zacieśniła się wymiana handlowa, zwiększył się zakres inwestycji. Polska w 2008 roku stała się najważniejszym partnerem gospodarczym Niemiec w Europie Środkowej i Wschodniej. Niemcy natomiast od kilku lat są najważniejszym partnerem handlowym Polski zarówno po stronie eksportu, jak i importu. Atrakcyjność Polski w oczach Niemców to nie tylko wzrost obrotów handlowych, napływu niemieckich inwestycji zagranicznych, ale również oparte na przyjaźni relacje społeczne.

Wstęp

Pozycja Polski na rynku europejskim znacznie się poprawiła w ostatnich kilkadziesiąt latach. Nastąpił szybki rozwój gospodarki oraz specjalizacji w wielu branżach. W wielu przedsiębiorstwach wprowadzono nowoczesne technologie. Ogromny wpływ na ten proces miało członkostwo w wielu organizacjach międzynarodowych. Polska musiała dostosować się do wielu zasad i reguł, których wymagała przynależność do tych organizacji, a przede wszystkim dorównać poziomowi wielu krajów rozwiniętych. Otwarcie granic, gospodarka wolnorynkowa, brak barier zmniejszyły problem związany ze zbytem polskich produktów, jednak postawiły Polskę w obliczu konkurencji europejskiej, na którą wrażliwi okazali się również polscy konsumenci. W procesie globalizacji w odniesieniu do Polski istotną rolę odgrywa położenie geograficzne (przez Polskę przebiegają główne europejskie szlaki transportowo-handlowe: północ-południe i wschód-zachód) i silna pozycja w Europie Środkowo-Wschodniej, wśród nowo przyjętych państw Unii Europejskiej. Członkostwo w UE oznaczało dla Polski pozyskanie niezbędnych instrumentów pozytywnie wpływających na wzrost dynamiki stosunków gospodarczych z krajami trzecimi (zarówno w aspekcie inwestycyjnym, jak i wymiany handlowej). Te czynniki decydują o tym, iż Polska nie tylko w coraz większym stopniu korzysta z dobrodziejstw globalizacji, ale także musi podejmować działania na rzecz aktywnego udziału w gospodarce światowej. W 2008 roku zajmowała 20. miejsce w świecie pod względem wysokości PKB (601,8 mld USD) oraz 26. miejsce pod względem obrotów handlowych, których łączna wartość wyniosła 301,5 mld USD (1,07% udziału w światowym handlu) [Raport 5 lat... 2009].

Celem artykułu była próba ukazania znaczenia kontaktów handlowych Polski z krajami związkowymi, w tym północnej Nadrenii-Westfalii, Hesji, Nadrenii Palatynat oraz Kraju Saary. Członkostwo Polski w wielu organizacjach międzynarodowych jest szansą dla utrzymania sprawnego systemu stosunków gospodarczych z innymi krajami. Polskę postrzega się jako kraj rozwijający się, usprawniający strukturę swojej gospodarki, skłonny do inwestycji oraz otwarty na współpracę. Polska posiada także bogate zasoby dziedzictwa kulturowego, które są jednym z głównych elementów wpływających na korzystny wizerunek kraju w Europie i świecie.

Kraje związkowe Północna Nadrenia-Westfalia, Hesja, Nadrenia-Palatynat i kraj Saary zajmują bardzo ważne miejsce w gospodarce niemieckiej. Kraje te miały 36% udział w tworzeniu produktu

narodowego brutto Niemiec w 2007 i pod tym względem zajmują miejsca odpowiednio: pierwsze, czwarte, szóste i piętnaste. Biorąc pod uwagę wymianę międzynarodową kraje związkowe wytwarzają łącznie 30% całego eksportu kraju oraz mają 36% udział w imporcie całych Niemiec [Notatka ekonomiczna UE... 2007].

Charakterystyka krajów związkowych

Północna Nadrenia-Westfalia jest największym i najsilniejszym gospodarczo krajem związkowym Republiki Federalnej ze stolicą w Düsseldorf. Jest ona również najmłodszym krajem związkowym, stała się nim w 1949 roku [Europejskie ... 2009]. Można stwierdzić, że Nadrenia-Westfalia jest modelem odzwierciedleniem głównych trendów w gospodarce kraju w 2007 roku. Wzrost gospodarczy wyniósł w pierwszym półroczu 2007 roku 3%, i tym samym przekroczył średnią krajową wynoszącą 2,9% [Notatka Ekonomiczna... 2008a]. Gospodarka w tym regionie skierowana jest na eksport.

Wśród sektora przemysłu wytwórczego należy wyróżnić wartość przemysłu budowlanego jako bardzo dobrze rozwiniętego na terenie Północnej Nadrenii-Westfalii, gdzie udział w 2007 roku wyniósł 3,5%. Jednak znaczenie tego przemysłu jest mniejsze od prężnie rozwijającego się sektora usług, nowych technologii i badań naukowych.

Roľnictwo w Północnej Nadrenii Westfalii charakteryzuje się dużą intensywnością upraw oraz jest bardzo zmechanizowane. Dobra sytuacja gospodarcza Nadrenii-Westfalii ma potwierdzenie także we wzroście wymiany handlowej z zagranicą. Eksport w 2007 roku wyniósł 174 051 mln euro i był wyższy o 30,65% w porównaniu z rokiem 2003. Odpowiednio import osiągnął w 2007 roku wartość 180 833 mln euro. Ważne znaczenie ma także rosnąca wartość inwestycji zagranicznych, wzrost o 34 834 mln euro w okresie od 2003 do 2006 roku. Analizując gospodarkę Nadrenii-Westfalii należy podkreślić wiele innych pozytywnych zjawisk, które umacniają jej podstawy gospodarcze. W tym najbardziej rozwiniętym kraju związkowym mieści się prawie co druga z pięćdziesięciu siedzib wielkich niemieckich przedsiębiorstw handlowych (najważniejsze z nich to: Metro, Rewe, Tengelmann, Haniel, Karstadt oraz Aldi).

Krajem związkowym położonym w środkowej części Niemiec jest Hesja, która leży między środkowym Renem a Wezerą. Kraj ten istnieje od 1945 roku, a dynamiczny rozwój tego obszaru jest związany przede wszystkim z jego położeniem nad dwoma rzekami. Stolicą Hesji, która jest Wiesbaden, a do największych miast można zaliczyć Frankfurt nad Menem oraz Darmstadt. Frankfurt nad Menem jest głównym i jednocześnie najważniejszym miastem opisywanego kraju związkowego. Znajdują się tutaj filie i oddziały banków oraz wielu instytucji finansowych, krajowych i zagranicznych. Swoją siedzibę ma tutaj Bethmann Bank, najstarsza instytucja kredytowa Niemiec utworzona w 1585 roku [Centrum ...2009].

O tym, że Hesja należy do rozwiniętych gospodarczo terenów Niemiec oraz charakteryzujących się dużą dynamiką gospodarczą świadczy duża liczba bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Ze względu na duże znaczenie gospodarcze regionu dla Europy i świata działa tutaj wiele firm i koncernów międzynarodowych, co daje zatrudnienie ok. 25% mieszkańców Hesji. Największymi koncernami są zakłady Opla w Rüsselsheim należące do firmy General Motors z USA. Z zakresu sektora przemysłu chemicznego należy wyróżnić zakład Clariant ze Szwajcarii, Aventis Pharma z Francji, B. Braun Medical S.A. z USA oraz Protect&Gamble z USA. Jednymi z największych są również zakłady Ferrero z Włoch, ABB z Szwajcarii i Szwecji (przemysł elektrotechniczny), Mirelli z Włoch (przemysł gumowy i oponiarski) oraz Philips z Holandii (elektronika). Ponadto, zlokalizowanych jest tutaj wiele koncernów i firm: Fresenius, Hoechst, Merck, Degussa i Altana [Notatka ekonomiczna WE... 2008].

Mocnym punktem gospodarki Hesji jest innowacyjność, badania oraz dbanie o rozwój nowych technologii. Rząd Hesji wspiera szkolnictwo wyższe, przeznacza środki na badania mające na celu rozwój gospodarki. Główną, najbardziej wspieraną branżą jest rozwój przyszłych technologii [Hessen ...2009]. Hesja jest ważnym regionem gospodarczym Niemiec, wydobywa się tutaj węgiel brunatny, sól potasową i gaz ziemny. Zlokalizowane są dwie, uruchomione w latach 1974 i 1976, elektrownie jądrowe o mocy 1146 i 1300 MW. Kraj ten wyróżnia się pod względem dobrze rozwiniętego przemysłu metalowego i elektrotechnicznego. W gospodarce tego kraju roľnictwo ma niewielkie znaczenie. Jego udział pośród poszczególnych gałęzi gospodarki nie ulegał zmianom w ostatnich czterech latach i w 2007 roku wyniósł 0,5%. Specyfiką tego sektora jest przede wszystkim produkcja rolna i mleczna. Największymi obszarami sadowniczymi i słynącymi z uprawy winorośli są okolice Bergstrasse oraz Rheingau [Roľnictwo... 2009].

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych pochodzących z obszaru Hesji wyniosła łącznie do 2006 roku 111 635 mln euro. Firmy niemieckie chętnie poszerzają swoją działalność za granicą przez lokowanie tam swojego kapitału, tworzenie oddziałów i placówek, oraz zaopatrując tym samym rynek zagraniczny w produkty lub usługi pochodzące z tego obszaru. Liczba przedsiębiorców niemieckich pochodzących z terenu Hesji i inwestujących za granicą wyniosła w 2006 roku 3636. Większość z nich to inwestorzy działający w sektorze bankowym, należą do nich: Commerzbank, Deutsche Bank, Dresnerbank, Centrale Genossenschaftsbank AG [Notatka ekonomiczna WE... 2008].

Mniejszym, ale nie ustępującym pod względem poziomu rozwoju gospodarczego i innowacyjności krajem związkowym jest Nadrenia-Palatynat, gdzie głównym czynnikiem kształtującym kontakty międzynarodowe, nadającym znaczenie globalne temu obszarowi jest jego centralne położenie oraz rozbudowana sieć komunikacyjna (lądowa i wodna). Kraj ten słynie przede wszystkim z plantacji winogron, 2/3 niemieckiej produkcji winogron pozyskiwane jest z winnic Palatynatu, nad Renem, nad rzeką Ahr i Mozela (Mosel). Około 1/4 całego zbioru moszczu Niemiec wytwarzana jest w Nadrenii-Palatynat, w winiarniach jest przetwarzane ok. 30%, na rynek krajowy trafia 20%, reszta przeznaczona jest na eksport [Weinprämierung ...2009].

Kraj ten wyróżnia się pod względem dobrze rozwiniętego przemysłu chemicznego oraz produkcji drewna. Gałęziami przemysłu mającymi szczególne znaczenie są: przemysł ceramiczny, obróbka kamieni szlachetnych oraz przemysł obuwniczy. Największym centrum chemicznym jest Ludwigshafen, gdzie zlokalizowane są międzynarodowe koncerny takie jak BASF, czy koncern farmaceutyczny Boehringer (Ingelheim), firma Benckiser działająca w branży chemii kosmetycznej (Ludwigshafen) oraz SGE Deutsche Holding w branży budowlanej (Ludwigshafen), firma Schott Glaswerke (Moguncja).

Najmniejszym krajem związkowym jest kraj Saary ze stolicą w Saarbrücken. Land istnieje pod tą nazwą od 1935 roku, natomiast miasto Saarbrücken zostało stolicą od 1948 roku [Geschichte ...2009]. Saara leży w południowo-zachodnich Niemczech i jest najbardziej wysuniętym na zachód krajem związkowym. Sąsiedztwo z Francją i Luksemburgiem, a również dobre wyposażenie w rozbudowane trasy komunikacyjne sprzyja rozwojowi współpracy międzynarodowej. Łącznie z Hesją i Baden-Württemberg stanowi największy procentowo obszar leśny w Niemczech, co stwarza warunki do rozwoju turystyki i odpoczynku.

Do lat 90. kraj Saary kojarzył się z przemysłem ciężkim, jednak po tym okresie nastąpił znaczny rozwój gospodarki, odejście od przestarzałych technologii, zainwestowano w nowoczesne technologie produkcyjne. Do dnia dzisiejszego rząd realizuje swoją politykę przez systematyczne planowanie, kontrolę oraz wspieranie innowacji. Oprócz badań i podnoszenia jakości produkcji rząd wspiera gospodarkę w ramach strategii postępu technicznego dla przedsiębiorstw. Działania te sprawiają, że wiele przedsiębiorstw wzmacnia swoją pozycję na rynku. Największą uwagę zwrócono na postęp w takich dziedzinach, jak: genetyka, technologie informatyczne, biotechnologia, komunikacyjne i farmaceutyka [Gospodarka...2009]. Największy ośrodek przemysłowy to stolica Saarbrücken, gdzie rozwinął się przemysł samochodowy, elektrotechniczny i spożywczy.

Wartość eksportowanych z kraju Saary towarów wyniosła 13 700 mln euro w 2007 roku (samochody, maszyny, blachy i druty stalowe, elektronika, wyroby kauczukowe oraz wyroby mechaniczne precyzyjnej i optyki). Wartość importu w 2007 roku wyniosła 11 143 mln euro (największe znaczenie miały samochody, elektrotechnika, elektrotechnika, maszyny, farmaceutyki, rudy metali, obuwie skórzane i przetwory mięsne) [Gospodarka ...2009].

Kraje związkowe uważane są za obszary nowoczesnych technologii, wdrażania rozwiązań nowoczesnej techniki. Rząd oraz władze inwestują tutaj w rozwój badań naukowych, szkolnictwo wyższe w celu wspierania młodej myśli naukowej. Działania mają sprzyjać produkcji wyższej jakości oraz większej konkurencyjności na rynku międzynarodowym. Kraje związkowe mają również bardzo duże znaczenie w wymianie handlowej Polski. Północna Nadrenia-Westfalia, Hesja, Nadrenia-Palatynat i kraj Saary stanowią ponad 1/4 polsko-niemieckich obrotów handlowych, które w 2007 roku charakteryzowały się 19% dynamiką wzrostu polskiego eksportu do Niemiec oraz 16% wzrostem polskiego importu z Niemiec w stosunku do 2006 roku [Notatka ekonomiczna WPHI ...2008].

Zakres i metodyka badań

Celem badań było poznanie opinii na temat polsko-niemieckich stosunków gospodarczych. Czas zbierania danych dotyczy okresu od stycznia do marca 2009 roku. Do badań wykorzystano kwestionariusz ankiety, który zawierał 19 pytań z zakresu polsko-niemieckich relacji gospodar-

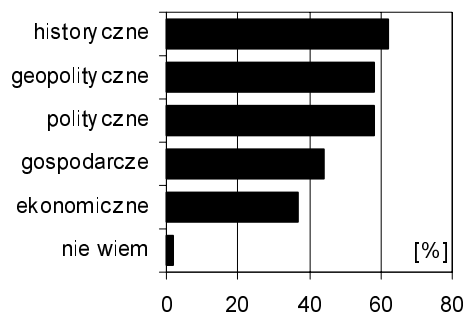
czych. Były to pytania zarówno otwarte, jak i zamknięte. Badania przeprowadzono wśród mieszkańców Polski zamieszkujących obszar województwa mazowieckiego oraz Niemiec mieszkających na obszarze Północnej Nadrenii-Westfalii, grupa respondentów liczyła 100 osób, po 50 respondentów z każdego kraju. Największą grupę respondentów zarówno w Polsce, jak i w Niemczech stanowiły osoby w wieku od 21 do 30 lat. Ankiety zamieszczono na witrynie internetowej. Odpowiedzi udzieliły osoby zainteresowane daną tematyką.

Wyniki badań

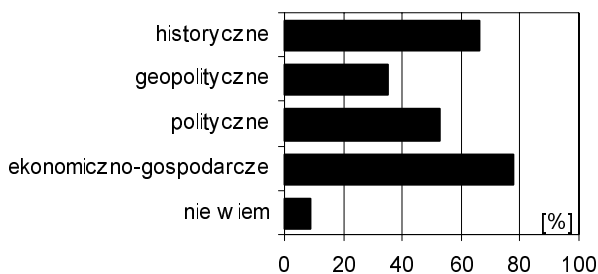
Na pytanie *Które czynniki wpłynęły na obecną pozycję Polski na rynku międzynarodowym*, prawie 61% polskich respondentów wskazała rolę czynników historycznych jako według nich mającą wpływ na ukształtowanie pozycji Polski na rynku światowym. Równie ważnymi okazały się czynniki geograficzne i polityczne (po 57%). Polacy słabiej oceniają rolę czynników gospodarczych (42,9%) i ekonomicznych (37,5%), co przedstawia rysunek 1. Położenie Polski w środku Europy ma wpływ na utrzymywanie wzajemnych relacji handlowych, a dostęp do morza sprzyja rozwojowi transportu i stanowi doskonałe miejsce do rozwoju przemysłu stoczniowego, a także stwarza warunki do rozwoju turystyki. Przez Polskę biegnie gazociąg z Rosji, zapewniający dopływ gazu na teren Niemiec. Czynniki polityczne dotyczą przede wszystkim możliwości udziału Polski w ustalaniu praw przy podejmowaniu decyzji o charakterze międzynarodowym.

Jak wynika z badań, nastawienie Niemców do Polaków uległo radykalnym zmianom w ostatnich latach Polacy są postrzegani jako osoby pracowite [Strategia...2006], wykształcone, posiadające dobre kwalifikacje do pracy, a także jako osoby towarzyskie i sympatyczne, co jest bardzo istotne. Większość ankietowanych osób ze strony niemieckiej posiada dużo informacji o Polsce, ceni ją jako jednego z partnerów handlowych i wierzy w jej potencjał. Jak podaje Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 do czynników stanowiących źródło tego rozwoju należy zaliczyć: potencjał ludnościowy, wysoką przedsiębiorczość, atrakcyjność inwestycyjną, środowisko naturalne, strukturę zagospodarowania przestrzennego kraju oraz polską kulturę [Strategia...2006].

W odróżnieniu od respondentów polskich, 78,3% respondentów niemieckich wskazało na czynniki ekonomiczne/gospodarcze jako mające największy wpływ na pozycję Niemiec na rynku międzynarodowym. Nieznacznie mniejszy, bo 65,25% był udział ankietowanych, którzy wybrali wariant czynników historycznych. Natomiast 52,2% uważa, że ważnym aspektem świadczącym o pozycji Niemiec na rynku międzynarodowym były czynniki polityczne, najmniej osób wybrało odpowiedź stwierdzającą ważność czynników geograficznych (34,8%). Niemcy mają świadomość potęgi gospodarczej swojego kraju. Należą do najbardziej rozwiniętych gospodarczo i ekonomicznie obszarów w Europie, są ważnymi partnerami handlowymi państw całego świata. Produkcja niemiecka cieszy się uznaniem konsumentów światowych, jest ceniona i znana na każdym kontynencie [Stępniewska 2009].

Rysunek 1. Czynniki wpływające na obecną pozycję Polski na rynku międzynarodowym
Źródło: badania własne.

Rysunek 2. Czynniki wpływające na obecną pozycję Niemiec na rynku międzynarodowym
Źródło: opracowanie własne.

niemiecka cieszy się uznaniem konsumentów światowych, jest ceniona i znana na każdym kontynencie [Stępniewska 2009].

Na pytanie *Czy Polska jest krajem atrakcyjnym dla innych krajów*, większość osób badanych odpowiedziała, że tak. Na atrakcyjność naszego kraju wpływa przede wszystkim położenie geograficzne pomiędzy zachodnią i wschodnią częścią Europy. Położenie w centrum Europy jest czynnikiem powodującym napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

W rankingu najpopularniejszych krajów do inwestycji w produkcję przemysłową, przedstawionym w badaniu Ernst&Young „Atrakcyjność inwestycyjna Europy 2007”, Polska uplasowała się na drugiej pozycji po Chinach. Odnośnie inwestycji w *call center* zajęła w 2007 roku piąte miejsce na świecie [Informator województwa... 2007].

Wyższa wydajność pracy, wysoko wykwalifikowani pracownicy, dobra infrastruktura oraz tani transport i usługi dodatkowo wzbogacają ten potencjał, stwarzają dogodne warunki inwestycyjne dla inwestorów zagranicznych, dają więc duże możliwości do prowadzenia na tym obszarze działalności gospodarczej. Respondenci, zwrócili także uwagę na to, iż jesteśmy bardzo otwarci na naukę. Dużą atrakcyjnością cieszą się również uczelnie wyższe, co więcej są atrakcyjne dla studentów zagranicznych biorąc pod uwagę koszt studiów oraz zakres wiedzy merytorycznej. Różnorodność ośrodków badawczych, z których mogą korzystać studenci, wysoki poziom wiedzy są szansą dla wielu młodych ludzi decydujących się studiować w Polsce. Kierunkami cieszącymi się największym zainteresowaniem są zdaniem respondentów medycyna oraz prawo.

Niemieccy respondenci wypowiadali się natomiast w kwestii atrakcyjności ich kraju na rynku międzynarodowym. Niemcy podkreślają wyższość swojego kraju w zakresie *know-how* oraz wysokiego potencjału produkcji uzyskanego dzięki wysoko wykwalifikowanemu pracownikom. Nie bez znaczenia jest również bardzo rozwinięta sieć logistyczna, czemu sprzyja centralne położenie w Europie. Niemcy są krajem tranzytowym dla dóbr eksportowanych do wielu krajów europejskich. Dobry stan dróg umożliwia sprawny i szybki transport, położenie w środkowej Europie sprzyja inwestycjom międzynarodowym. Należy podkreślić znaczenie takich rzek, jak Ren i Men, stanowiących jedno z wielu sprawnych rozwiązań logistycznych tego kraju. Rzekami tymi transportowane są dużej wielkości towary, tj. samochody, maszyny budowlane oraz materiały budowlane i węgiel. Ren służy również turystyce.

Wysoki poziom gospodarczy oraz duże wydatki na badania i rozwój ukształtowały pozycję Niemiec na rynku światowym. Kraj ten ma ogromne znaczenie wśród krajów Unii Europejskiej. Respondenci podkreślają jego siłę gospodarczą, dobrą politykę rządu wynikającą z szybkiego porażenia sobie z inflacją powstałą w wyniku wejścia do strefy euro. Kolejnym czynnikiem jest wysoki standard życia mieszkańców w porównaniu z innymi krajami, osiągnięty przede wszystkim dzięki dobrej polityce socjalnej oraz sprawliwemu systemowi prawnemu. Niemcy to nie tylko potęga gospodarcza Europy, ale również rozwinięta infrastruktura, piękne miasta oraz wiele zabytków [Stepniewska 2009].

Przyszłość polsko-niemieckich stosunków gospodarczych jest uwarunkowana chęcią mieszkańców obydwu tych państw do podtrzymywania wzajemnych relacji gospodarczych oraz do rozwoju dalszej współpracy. Na tak zadane pytanie, dla respondentów polskich wszystkie czynniki były równie ważne. Jako główny czynnik brano pod uwagę członkostwo Polski w UE. Najbardziej znaczącym czynnikiem mającym wpływ na wzajemne relacje między Polską i Niemcami jest według Niemców sąsiedztwo tych dwóch krajów. Największa liczba respondentów wybrała właśnie ten czynnik (73,9%).

Drugim, równie ważnym okazały się czynniki historyczne (69,9%). Wpływ I i II wojny światowej wydaje się być istotny, świadomość wzajemnej nienawiści sprzed lat odzwierciedla się również w teraźniejszości, zanika już jednak stopniowo wśród młodszych pokoleń. Dwa ostatnie czynniki, mianowicie czynniki polityczne oraz członkostwo w UE, mają już mniejsze znaczenie.

Na pytanie o przyszłość polsko-niemieckich stosunków gospodarczych, trudno było respondentom udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Jednak zarówno w Polsce, jak i w Niemczech respondenci optymistycznie ocenili dalszą współpracę. Obecna sytuacja na rynkach międzynarodowych, kryzys finansowy, problemy gospodarek wielu wysoko rozwiniętych krajów mają ogromny wpływ na kształtowanie się opinii społeczeństwa. Wpływ kryzysu finansowego na wiele dziedzin gospodarki spowodował wzrost niepewności wśród społeczeństwa. Wszystkie zakładane wcześniej prognozy musiały ulec zmianie, przyszłość wielu przedsiębiorstw stała pod znakiem zapytania, wiele firm na nowo zaczęło ustalać plany produkcji odnoszące się do przyszłości, współpraca gospodarcza z zagranicą w wielu przypadkach została ograniczona. Społeczeństwo w tym okresie wykształciło już własną opinię na ten temat, bazując na sytuacjach gospodarczych, które miały ostatnio miejsce oraz na informacjach podawanych w prasie i w telewizji.

Podsumowanie

W warunkach rosnącej otwartości gospodarki oraz nasilających się procesów globalizacyjnych i integracyjnych, gospodarka Polski podlega coraz silniejszym wpływom otoczenia zewnętrznego. Równocześnie cechuje ją stabilność makroekonomiczna [Raport... 2007]. Nastąpił szybki

rozwój gospodarki, specjalizacja w wielu jej branżach, wzrost znaczenia nowoczesności. Ogromny wpływ na ten proces miało członkostwo w wielu organizacjach międzynarodowych. Polska musiała dostosować się do wielu zasad i reguł, których wymagała przynależność do organizacji, a przede wszystkim dorównać poziomowi wielu krajów rozwijających się. Otwarcie granic, gospodarka wolnorynkowa, brak barier zmniejszyły problem związany ze zbyt dużą ilością polskich produktów, jednak postawiły Polskę w obliczu konkurencji europejskiej, na którą wrażliwi okazali się również polscy konsumenci. Polska zyskała wiele, ale musiała w rozsądny sposób wykorzystać te szanse i sprawić, żeby przyczyniały się ku dalszemu jej rozwojowi. Wzajemne obroty z Niemcami od czasu wstąpienia Polski do wspólnoty europejskiej wzrosły prawie 7-krotnie. W roku 2008 przekroczyły wartość 60 mld euro. Do takich stosunków handlowych przyczyniły się zmiany strukturalne w Polsce oraz charakter niemieckich inwestycji bezpośrednich, których wartość do 2000 r. wyniosła ponad 4 mld zł. W 2006 r. wartość napływu bezpośrednich inwestycji Niemiec wynosiła 10,5 mld zł. Największym zainteresowaniem inwestorów zagranicznych cieszą się duże aglomeracje i związane z nimi województwa oraz zachodnie tereny Polski.

Literatura

- Europejskie zagłębie przemysłowe – Północna Nadrenia-Westfalia [www.infoniemcy.pl].
Geschichte des Saarlandes im Überblick [www.saarland.de].
Gospodarka Saary. Przemysł [www.infoniemcy.pl].
Centrum finansowe Europy. Hesja [www.infoniemcy.pl].
Rolnictwo. Hesja [www.infoniemcy.pl].
Hessen – Land der Zukunftstechnologie [www.hessen.de].
Informator Województwa Mazowieckiego. 2008: Biuro Programu Promocji Rozwoju Przedsiębiorczości, Wyd. MSG Sp. z o.o., Warszawa.
Notatka ekonomiczna WE Kolonia. 2008: Hesja, Kolonia
Notatka ekonomiczna WPHI w Kolonii. 2007: Kolonia
Notatka ekonomiczna WPHI w Kolonii. 2008: Kolonia
Raport 1.2.3.4.5. lat Polski w Unii Europejskiej. 2009: Wyd. UKiE, Warszawa
Raport o rozwoju i polityce regionalnej. 2007: Wyd. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa.
Stępniewska A. 2009: Kształtowanie międzynarodowych stosunków gospodarczych na przykładzie Polski i Niemiec. Praca magisterska napisana w Katedrze Polityki Agrarnej i Marketingu, Wydział Nauk Ekonomicznych, Warszawa.
Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015. 2006: Wyd. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa.
Weinprägung für Schlüssel zum Erfolg [www.rlp.de].

Summary

Polish membership in many international organisations, like OECD, is a chance for maintaining an efficient system of economic relations with other countries. Localisation of Germany in the middle of Europe facilitates development of Polish-German economic relations, which got new dimension after Poland's accession to the European Union. Firms from both countries started to compete, trade relations has become closer, and the range of investments has increased. In 2008 Poland became the most important economic partner of Germany in the Middle and Eastern Europe whereas Germany has been the most important trade partner of Poland both in case of export as well as import for many years. Attractiveness of Poland from German point of view means not only increase in trade or German investments but also it includes on friendly social relations.

Adres do korespondencji:

dr Marzena Kacprzak
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Polityki Agrarnej i Marketingu
ul. Nowoursynowska 166
02-787 Warszawa
tel. (0 22) 593 40 71
e-mail: marzena_kacprzak@sggw.pl